

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Методичною радою коледжу

Протокол №1 від «18» вересня 2024

«Економіко-правничий
фаховий коледж
Запорізького
національного
університету»

Олена ГРИБАНОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ЗНУ

Протокол №5 від «26» листопада 2024

«Запорізький
національний університет
імені Івана Федорова»

Микола ФРОЛОВ

ПРОГРАМА

кваліфікаційного іспиту

Спеціальність: 231 соціальна робота

Освітньо-професійна програма: соціальна адвокція

Форма здобуття освіти: денна

Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

Затверджено на засіданні циклової комісії
соціальної роботи, педагогіки та адвокції

Протокол № 1 від «27» серпня 2024

Голова циклової комісії

Олена МАЛОВІЧКО

(підпис)

Запоріжжя, 2024

I. Пояснювальна записка

Кваліфікаційний іспит є формою атестації здобувачів ступеня фахової передвищої освіти, що проводиться з метою перевірки та визначення рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей передбачених стандартом фахової передвищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота, освітньо-професійної програми «Соціальна адвокація».

Атестація здійснюється на підставі оцінювання якості засвоєння змісту освітніх компонентів освітньо-професійної програми «Соціальна адвокація» та рівня досягнення програмних результатів навчання, сформованості програмних компетентностей фахового молодшого бакалавра соціальної роботи.

У процесі атестації визначається рівень здатності здобувачів ступеня фахової передвищої освіти розв'язувати спеціалізовані завдання та практичні проблеми з питань професійної діяльності соціального працівника.

Структура кваліфікаційного іспиту.

З метою забезпечення повної та ґрунтовної оцінки якісного рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів фахової передвищої освіти програма кваліфікаційного іспиту, як комплексна перевірка знань зі спеціальності 231 Соціальна робота освітньої програми «Соціальна адвокація» для рівня передвищої освіти, охоплює освітні компоненти з циклів професійної підготовки спеціальності та професійної підготовки освітньої програми, такі як:

1. Теорія соціальної роботи
2. Технології соціальної роботи.
3. Основи соціально-правового захисту.
4. Соціальна робота з вразливими групами населення.
5. Технології соціальної адвокації

Форма проведення екзамену – тестування та усна.

Кваліфікаційний іспит складається з тестових питань та практичного/ситуаційного завдання, які включають основні питання з професійно-орієнтованих задач фаху, що формують результати навчання, зазначенні в освітньо-професійній програмі за спеціальністю 231 Соціальна робота.

Тестові питання та практичне/ситуаційне завдання складені у довільному порядку, що забезпечує наявність в екзаменаційних білетах запитань з кожної дисципліни.

Розділи програми підготовлені на основі робочих програм навчальних дисциплін, що увійшли до складу кваліфікаційного іспиту.

При підготовці до кваліфікаційного іспиту студентам рекомендується користуватися літературою, список якої наведено в IV розділі програми.

II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка складається як сума за виконання тестових та практичних завдань.

Знання та вміння студентів перевіряються та виставляються з кожного завдання окремо в балах. Одержаний бал означає рівень відповідної підготовки.

Екзаменаційний білет складається двох частин:

I частина білету – тестові завдання, що виконуються в системі електронного забезпечення навчання на платформі Moodle. Загальна кількість тестових завдань в екзаменаційному білеті – 80 шт. Загальна кількість балів за I частину – 60. Тестові питання складаються з першого і другого ступеню складності. Питома вага тестових питань першого ступеню складності – 60%, питома вага тестових питань другого рівня складності – 20%. Кожне тестове питання оцінюється в 0,75 бала. Час виконання – 80 хвилин

II частина білету – практично-ситуаційне завдання. Загальна кількість балів за II частину – 40. Час виконання – 30 хвилин.

Кількість екзаменаційних білетів – 25. Загальний час складання екзамену – 110 хвилин.

Оцінка результатів відповідей на кваліфікаційному іспиті виставляється за 100 бальною системою

Розподіл балів та завдань в екзаменаційному білеті:

№	Завдання	Максимальна кількість балів
І частина		
1	Тестові питання з дисципліни «Теорія соціальної роботи». Кількість тестових питань – 16 (<i>I рівень – 12 питань, II рівень – 4 питання</i>).	12
2	Тестові питання з дисципліни «Технології соціальної роботи». Кількість тестових питань – 16 (<i>I рівень – 12 питань, II рівень – 4 питання</i>).	12
3	Тестові питання з дисципліни «Основи соціально-правового захисту». Кількість тестових питань – 16 (<i>I рівень – 12 питань, II рівень – 4 питання</i>).	12
4	Тестові питання з дисципліни «Соціальна робота з вразливими групами населення». Кількість тестових питань – 16 (<i>I рівень – 12 питань, II рівень – 4 питання</i>).	12
5	Тестові питання з дисципліни «Технології соціальної адвокації». Кількість тестових питань – 16 (<i>I рівень – 12 питань, II рівень – 4 питання</i>).	12
II частина		
6	Ситуаційне завдання з дисциплін «Основи соціально-правового захисту», «Соціальна робота з вразливими групами населення», «Технології соціальної адвокації».	40
Всього		100

Оцінка кваліфікаційного іспиту виставляється за національною та європейськими шкалами за такою системою:

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою
		Екзамен
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)
E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно)	2 (незадовільно)
F	1 – 34 (незадовільно)	

Оцінювання знань студентів під час контролю відбувається на підставі таких критеріїв:

Критерії оцінки виконання практичного питання:

40–34 балів – студент дає повну, вичерпну відповідь, яка складається з правильного розуміння завдання, аналізу його складових, пропозиції чітких алгоритмів виконання практичного завдання;

33–17 балів - студент запропонував не зовсім нелогічну, або не зовсім змістовно вірну модель та алгоритм виконання практичного завдання, вибрав не зовсім правильний порядок виконання практичного завдання, припустився низки помилок.

16-0 балів - студент зовсім не виконав практичне завдання, або виконав його неправильно, або ж обрав хибну методику чи модель виконання практичного завдання.

Під час складання кваліфікаційного іспиту здобувач освіти повинен продемонструвати наступні результати навчання:

Компонента	Результати навчання
«Теорія соціальної роботи»	РН 1. Здійснювати пошук, аналіз і оброблення інформації для розв’язання професійних завдань. РН 2. Володіти державною та іноземною мовами у професійному середовищі. РН 5. Застосовувати етичні принципи і стандарти соціальної роботи у професійній діяльності. РН 11. Аргументувати шляхи подолання проблем та обирати методи їх вирішення. РН 17. Застосовувати методи наукового дослідження для збору первинної інформації щодо отримувачів соціальних послуг.
«Технології соціальної роботи»	РН 3. Розв’язувати типові задачі в професійній діяльності; РН 5. Застосовувати етичні принципи і стандарти соціальної роботи у професійній діяльності. РН 6. Використовувати технології соціальної діагностики, профілактики, корекції із застосуванням сучасних форм та методів професійної діяльності. РН 9. Здійснювати соціальне інспектування і оцінку потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах. РН 10. Організовувати заходи з реабілітації, реінтеграції, соціальної адаптації отримувачів соціальних послуг. РН 18. Виявляти та залучати ресурси особистості, соціальної групи та громади для виконання завдань професійної діяльності.
«Основи соціально-правового захисту»	РН 1. Здійснювати пошук, аналіз і оброблення інформації для розв’язання професійних завдань. РН 7. Застосовувати на практиці нормативно-правові акти з питань надання соціальних послуг. РН 11. Аргументувати шляхи подолання проблем та обирати методи їх вирішення.
«Соціальна робота з вразливими групами населення»	РН 5. Застосовувати етичні принципи і стандарти соціальної роботи у професійній діяльності. РН 9. Здійснювати соціальне інспектування і оцінку потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах. РН 10. Організовувати заходи з реабілітації, реінтеграції, соціальної адаптації отримувачів соціальних послуг. РН 11. Аргументувати шляхи подолання проблем та обирати методи їх вирішення. РН 13. Визначати зміст і види співпраці з представниками різних професій, груп, громад у професійній діяльності РН 18. Виявляти та залучати ресурси особистості, соціальної групи та громади для виконання завдань професійної діяльності.

«Технології соціальної адвокації»	РН 20. Використовувати форми та методи адвокаційних кампаній залежно від викликів соціальної реальності. РН 21. Визначати потенційні групи ризику споживачів соціальних послуг, які потребують адвокації соціального працівника у різних установах. РН 22. Розробляти соціальні адвокаційні кампанії, налагоджувати ефективну міжвідомчу комунікацію
-----------------------------------	--

III. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

1 ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Психологічні моделі соціальної роботи.

Сутність і значення психології в соціальній роботі. Історично-психологічний нарізок людства, як базова засада технологій соціальної роботи. Психолого-соціальні підвалини соціальної роботи. Психодинамічні методи в соціальній роботі. Біхевіористський напрямок в соціальній роботі. Когнітивна психологія в соціальній роботі. Гуманістична психологія в соціальній роботі.

Характеристика і специфіка застосування психологічних методів у соціальній роботі. Основні напрями психологічної допомоги в галузі соціальної роботи: психодіагностика, психокорекція, психологічне консультування і психопрофілактика. Технологія вирішення психологічних завдань.

Тема 2. Соціологічні моделі соціальної роботи.

Взаємозв'язок соціології та соціальної роботи. Провідна роль соціології як методології соціальної роботи. Вплив знань соціальної роботи як науки на соціологію. Мета соціальної роботи. Функції соціологічних методів і техніки вивчення проблем соціальної роботи. Ознаки соціологічного мислення соціальних працівників. Системна модель соціальної роботи. Соціальна система, як цілісне утворення. Базисні системи соціальної роботи. Галузі використання теорії систем в соціальній роботі. Основні обмеження системної моделі соціальної роботи. Основна цінність застосування системних ідей у соціальній роботі. Екологічна модель соціальної роботи. Формування й утвердження екологічного підходу в індивідуальній соціальній роботі. Теоретичний стрижень екологічної моделі соціальної роботи. Концепція життєвого стресу. Концепція протистояння. Концепції життєвої ніші та ареалу. Концепція навичок.

Тема 3. Комплексні моделі соціальної роботи. Кризове втручання

Історія розвитку кризового втручання. Кризове втручання, як комплексний підхід. Теоретична основа кризового втручання. Криза в житті людини. Стадії повернення психічної рівноваги. Чинники зниження здатності індивіда протистояти стресовим ситуаціям. Наслідки кризи. Показання до кризового втручання. Умови досягнення очікуваного результату в процесі кризового втручання. Найпоширеніші методи кризового втручання. Кризове консультування. Техніки психологічної підтримки. Інтенсивний догляд (опіка). Питання обов'язкові для з'ясування перед здійсненням інтенсивного догляду.

Тема 4. Комплексні моделі соціальної роботи. Зосереджена на завданні модель соціальної роботи

Передісторія формування. Зв'язок зосередженої на завданні моделі соціальної роботи з біхевіористськими теоріями. Процедура застосування зосередженої на завданні моделі соціальної роботи. Етапи діяльності відповідно до зосередженої на завданні моделі соціальної роботи. Показання-протипоказання до застосування зосередженої на завданні моделі соціальної роботи.

Тема 5. Комплексна сімейна терапія

Передісторія виникнення сімейної терапії. Сімейна терапія - самостійний підхід, віддалений від соціальної роботи, психіатрії та клінічної психології. Напрями сімейної терапії: структурна сімейна терапія, стратегічний, когнітивно-біхевіористський, екзистенційний підхід. Теоретичні положення сімейної терапії.

Тема 6. Комплексна психосоціальна терапія

Психосоціальна терапія, як технологія соціальної роботи. Процедура використання психосоціальної терапії. Діагностика стану клієнта у межах психосоціального втручання. Створення мотивації найважливіша і найскладніша робота на початковій стадії психосоціальної терапії. Методи психосоціальної терапії: бесіда, командна мультидисциплінарна робота. Трансформація психосоціальної моделі у модель «ведення випадку».

Тема 7. Комплексна соціально-педагогічна модель соціальної роботи

Соціально-педагогічна модель соціальної роботи: джерела розвитку. Соціалізація – поняття, механізми, види. Вікова градація та розвиток особистості Завдання та методи реалізації вікових

компетенцій особистості. Використання соціально-педагогічної моделі соціальної роботи в Україні.

Тема 8. Представництво інтересів клієнта в соціальній роботі.

Особливості представництва інтересів. Оцінювання якості послуг. Консьюмеризм. Різновиди і стратегії представництва інтересів. Різновиди індивідуального представництва. Відповідальність соціального працівника. Якості соціального працівника. Процес індивідуального представництва інтересів. Безпосереднє професійне представництво.

Тема 9. Ведення випадку в соціальній роботі

Ведення випадку у соціальній роботі. Реалізація процесу ведення випадку за адміністративною моделлю або моделлю інтенсивного догляду. Первинне оцінювання і складання плану догляду. Реалізація плану втручання і оцінювання його результатів. Ведення професійних записів.

Тема 10. Групова соціальна робота. Самокерована групова робота

Сутність групової роботи. Організація і етапи групової роботи. Групові процеси і явища. Методи і прийоми групової роботи. Класифікація груп і групові процеси

Тема 11. Організація групової соціальної роботи

Планування і підготовка групової роботи. Переговори і узгодження діяльності. Проведення групових занять і зустрічей. Терапевтичні ефекти групи і групової соціальної роботи. Критерії, показники завершення групової соціальної роботи. Технології завершення групової соціальної роботи.

Тема 12. Проведення тренінгів в практиці соціальній роботі

Навчальні тренінги для працівників соціальної служби. Сутність і призначення тренінгової роботи. Проведення тренінгів у соціальній роботі. Методи і стилі навчання. Особливості соціально-психологічних тренінгів.

Тема 13. Деонтологія в соціальній роботі

Деонтологія соціальної роботи. Професійна етика, професійно-етична культура. Особисті якості соціального працівника, професійний обов'язок соціального працівника. Професійні якості соціального працівника. Професіограма. Посадова інструкція. Професійна комунікація, комунікативні бар'єри, конфлікт.

Тема 14. Менеджмент соціальної роботи

Управління соціальною роботою. Менеджмент соціальної роботи. Новий менеджеріалізм. Бюрократизм. Патерналізм. Фратерналізм. Соціальне партнерство. Адміністративний менеджмент соціальної роботи. Фінансовий менеджмент соціальної роботи. Кадровий менеджмент соціальної роботи. соціальна послуга. Ринок соціальних послуг.

2 ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Технологія соціальної роботи як галузь соціальних технологій

Сутність технології соціальної роботи. Класифікація технологій в соціальній роботі. Функції технологій соціальної роботи.

Тема 2. Соціальна діагностика як технологія соціальної роботи

Сутність і характеристика соціальної діагностики. Принципи соціальної діагностики. Діагностичні методи в соціальній роботі. Етапи та особливості технологій діагностики.

Тема 3. Технологія соціальної експертизи

Поняття соціальної експертизи. Організаційні моделі соціальної експертизи. Етапи роботи експертів при використанні різних моделей експертизи.

Тема 4. Технології проектування в соціальній роботі

Соціальне проектування як конструювання соціальної дійсності. Етапи соціального проектування. Стратегії проектної діяльності. Методи і методики соціального проектування.

Тема 5. Технології соціальної профілактики та адаптації

Сутність соціальної профілактики. Технології профілактики. Сутність соціальної адаптації, дезадаптації та переадаптації. Технології адаптації.

Тема 6. Технології соціальної реабілітації та терапії

Технології реабілітації. Технології терапії.

Тема 7. Технології групової роботи

Сутність групової роботи. Організація і етапи групової роботи. Методи і прийоми групової роботи. Організація груп взаємодопомоги.

Тема 8. Технології консультування та посередництва

Сутність технології консультування. Вимоги до соціального працівника як консультанта. Типи і види консультування. Консультування окремих категорій клієнтів. Технологія посередництва.

Тема 9. Технології зв'язку з громадськістю

Сутність технології паблік рилейшнз (ПР). Технології зв'язку з громадськістю в практиці соціальної роботи.

Тема 10. Соціологічні технології в соціальній роботі

Взаємозв'язок соціології та соціальної роботи. Технологія моніторингу системи соціального обслуговування. Ознаки соціологічного мислення соціальних працівників.

Тема 11. Соціально-педагогічні технології в соціальній роботі

Соціально-педагогічна компетентність спеціаліста з соціальної роботи. Соціально-педагогічна технологія. Педагогічні методи і технології в соціальній роботі.

Тема 12. Психологічні технології соціальної роботи

Сутність і значення психології в соціальній практиці. Характеристика і специфіка застосування психологічних методів у соціальній роботі.

Тема 13. Технології соціальної роботи, орієнтовані на сильні сторони клієнта.

Дефіцитна модель і модель сильних сторін. Різновиди втручання. Переваги та обмеження технологій, орієнтованих на сильні сторони клієнта.

Тема 14. Партиципативні технології соціальної роботи.

Методи партиципативної соціальної роботи. Етика та цінності партиципативних технологій. Залучення клієнтів до процесу прийняття рішень. Використання партиципативних технологій у роботі з різними цільовими групами

Тема 15. Цифрові технології (використання ІІІ) та онлайн консультування в соціальній роботі.

Концептуальні основи цифрових технологій у соціальній роботі. Використання штучного інтелекту (ІІІ) у соціальній роботі. Онлайн-консультування. Етичні питання використання цифрових технологій та ІІІ у соціальній роботі. Доступність та рівність у використанні цифрових технологій. Інновації та майбутні тенденції у використанні цифрових технологій та ІІІ у соціальній роботі.

Тема 16. Технології соціального захисту населення

Сутність категорії «соціальний захист». Методи і технології соціального захисту (підтримки) населення в сучасних умовах. Технології соціального захисту та підтримки безробітних.

Тема 17. Технології соціальної роботи з сім'єю

Сутність проблем сучасної сім'ї. Технології роботи з сім'єю. Рівні технологій роботи з неблагополучною у виховному плані сім'єю.

Тема 18. Технології соціальної роботи з жінками

Специфіка соціальних проблем жінок. Соціальна робота з жінками у західних країнах. Технології соціальної роботи з жінками в умовах сучасної України.

Тема 19. Технології соціальної роботи з людьми похилого віку

Люди літнього та старого віку як соціальна спільність. Участь людей літнього віку в житті сучасного суспільства. Соціальна робота з людьми літнього та старого віку. Компетентність соціального працівника в роботі з людьми похилого віку.

Тема 20. Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми і підлітками

Проблема дезадаптації дітей та підлітків в сучасному суспільстві. Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми і підлітками.

Тема 21. Технології соціальної роботи з молоддю

Проблеми молоді і державна молодіжна політика. Технології соціальної роботи з молоддю.

Тема 22. Технології соціальної роботи з людьми з інвалідністю

Підхід до проблеми інвалідності в сучасних умовах. Технології соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями та з сім'ями, які виховують дітей-інвалідів.

Тема 23. Технології соціальної роботи в пенітенціарній системі

Злочинність як соціальна і психологічна проблема. Технології роботи в пенітенціарних закладах із засудженими. Особливості роботи з неповнолітніми засудженими. Технології соціальної роботи з колишніми засудженими. Сучасні підходи до реабілітації злочинців.

3. ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ

Тема 1. Право в системі методів соціального регулювання

Поняття і основні ознаки соціального регулювання в суспільстві. Система соціального регулювання. Нормативні та індивідуальні регулятори, їх сфери застосування та методи.

Соціальні норми, їх поняття та форми виразу. Класифікація (види) соціальних норм: звичаї, мораль, корпоративні, релігійні, політичні, правові, етичні та інші норми.

Право та традиції. Загальне й особливе у соціальних нормах. Право і технічні норми, їх співвідношення і взаємодія. Особливий вид технічних норм - військово-технічні норми. Технічно-правові норми.

Право і мораль. Ознаки, які відрізняють норми права від норм моралі. Право та морально-етичний рівень розвитку суспільства. Справедливість та право. Роль права у розвитку і зміцненні моралі суспільства.

Визначення поняття права. Соціальна цінність права. Право як спеціальний регулятор суспільних відносин. Ознаки права (нормативність, системність, формальна визначеність, вольовий характер, загальна обов'язковість, гарантованість державою). Соціальна справедливість та свобода і їх міра як сутність права. Право як система норм (правил) поведінки особи, нормативна основа організації та функціонування державної влади, об'єднань громадян, інших осіб.

Поняття правового регулювання. Правовий вплив на суспільні відносини. Види, способи та типи правового регулювання. Поняття механізму правового регулювання. Стадії механізму правового регулювання. Основні елементи механізму правового регулювання, їх зв'язок та взаємодія. Нормативна основа, правові відносини, акти реалізації норм права, правозастосовні акти як елементи механізму правового регулювання.

Тема 2. Правовий статус

Історія ідеї прав людини. Теорія чотирьох поколінь прав людини. Поняття основних прав людини і громадянина. Взаємозв'язок прав людини і громадянина. Система основних прав і свобод людини і громадянина. Поняття і система обов'язків людини і громадянина. Права дитини: поняття та система.

Загальний, спеціальний та індивідуальний правовий статус.

Правосуб'єктність фізичної особи. Правоздатність. Дієздатність та її види. Деліктоздатність.

Громадянство. Поняття і принципи громадянства. Способи набуття і припинення громадянства. Правовий статус громадянина.

Правовий статус іноземця та особи без громадянства.

Правовий статус особи, що потребує додаткового або тимчасового захисту. Біженці.

Правовий статус внутрішньо переміщених осіб.

Особливості правового статусу осіб, що проживають на тимчасово окупованих територіях.

Тема 3. Поняття, предмет, метод і система соціально-правового захисту

Основні етапи становлення системи соціального захисту. Поняття соціального забезпечення, соціального страхування та соціального захисту населення. Функції соціального захисту: економічна, демографічна, реабілітаційна. Право людини на соціальне забезпечення та роль держави в його реалізації. Формування системи соціального захисту. Організаційно-правові форми здійснення конституційного права на соціальний захист. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування та його види. Забезпечення окремих категорій громадян за рахунок прямих асигнувань із державного бюджету.

Державна соціальна допомога як форма соціального забезпечення малозабезпечених громадян. Відмінні ознаки організаційно-правових форм соціального захисту: категорії забезпечуваних; джерела фінансування; умови; види та розміри забезпечення; органи управління. Інші форми соціального захисту за рахунок місцевих бюджетів, соціальних фондів підприємств, благодійних організацій, творчих об'єднань.

Система права соціального захисту. Відмінність права соціального захисту від інших галузей права та взаємодія з ними. Співвідношення системи галузі із системою законодавства про соціальний захист. Право соціального захисту як самостійна наукова дисципліна: її предмет, метод, система.

Тема 4. Основні принципи і джерела соціально-правового захисту. Правовідносини із соціального забезпечення.

Поняття, система та значення основних правових принципів соціального захисту в Україні. Зміст правових принципів соціального захисту: 1) загальність соціального забезпечення; 2) надання соціального забезпечення як працівникові, колишньому працівникові, їхнім сім'ям і кожному як члену суспільства без будь-якого зв'язку з трудовою діяльністю; 3) встановлення рівня соціального забезпечення, що гарантує гідне життя людині; 4) різноманіття підстав і видів соціального забезпечення; 5) диференціація умов і норм забезпечення; 6) участь громадських об'єднань, що представляють інтереси громадян, у розробці, прийнятті та здійсненні рішень з питань соціального забезпечення і захисту їхніх прав.

Поняття, особливості джерел соціально-правового захисту, форми їх вираження та класифікація. Загальна характеристика основних джерел правового забезпечення соціального захисту. Конституція України – основа розвитку правового забезпечення соціального захисту.

Закони України, постанови Верховної Ради України, укази Президента; постанови Кабінету Міністрів; нормативно-правові акти інших центральних органів виконавчої влади (Міністерства фінансів, Пенсійного фонду) та Національного банку України, роз'яснення Міністерства соціальної політики. Міжнародні договори, угоди у сфері соціального забезпечення. Локальні нормативні акти.

Поняття, загальна характеристика та види правовідносин із соціального захисту. Загальна характеристика суб'єктів, об'єктів і змісту правовідносин із соціального захисту.

Пенсійні правовідносини. Зміст, підстави виникнення, зміни й припинення пенсійних правовідносин. Правовідносини, що стосуються допомог і компенсацій. Види правовідносин із забезпечення допомогою. Юридичні факти, з якими пов'язане виникнення правовідносин із забезпечення громадян допомогою і компенсаційними виплатами. Правовідносини у зв'язку з наданням натуральних видів утримання та різних соціальних послуг. Правовідносини, що виникають у зв'язку з медичним обслуговуванням. Правовідносини, що виникають у зв'язку з утриманням у дитячих закладах і будинках для людей похилого віку та непрацездатних, у зв'язку із санаторно-курортним лікуванням, протезуванням, натуральними видами забезпечення, іншими пільгами. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин із соціального захисту.

Тема 5. Загальна характеристика пенсійної системи України.

Пенсійна система України, її сучасний стан. Нормативно-правове забезпечення пенсійного системи в Україні. Поняття пенсій та їх класифікація. Відмінність пенсійних виплат від інших виплат громадянам. Критерії, що визначають класифікацію пенсій. Право вибору пенсії. Пенсійне забезпечення в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Пенсійна реформа і створення трирівневої системи пенсійного забезпечення. Солідарна система пенсійного забезпечення. Накопичувальна система пенсійного забезпечення. Система недержавного пенсійного забезпечення. Переваги і недоліки трирівневої системи.

Тема 6. Види пенсій. Пенсії в солідарній пенсійній системі

Поняття пенсії за віком, її відмінність від інших виплат у системі соціального забезпечення. Пенсія за віком на загальних підставах. Пенсія за віком на пільгових підставах. Види робіт, що дають право на пільги жінкам у пенсійному забезпеченні. Правила підсумовування стажу роботи з різними умовами праці, що дають право на пільги у пенсійному забезпеченні. Пенсії за віком у зв'язку з особливими умовами праці. Дострокова пенсія за віком і пенсія за віком у разі неповного загального трудового стажу. Розмір пенсії за віком. Надбавки до пенсії.

Поняття пенсії за інвалідністю. Інвалідність, її групи, причини, час настання та їх юридичне значення. Порядок організації та проведення експертизи втрати працездатності. Пенсія за інвалідністю на загальних підставах. Пенсія за інвалідністю на підставах, передбачених для військовослужбовців. Розмір пенсії за інвалідністю. Надбавки до пенсії.

Поняття пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Умови призначення пенсії їх диференціація залежно від причини смерті годувальника. Члени сім'ї, які мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника. Умови призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника, які стосуються членів сім'ї. Утриманство як одна з умов, необхідних для встановлення пенсії в разі втрати годувальника. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника на загальних підставах. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника на підставах, передбачених для сімей військовослужбовців. Розмір пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Надбавки до пенсії.

Поняття пенсії за вислугу років. Ознаки, що відрізняють її від пенсії за віком. Категорії громадян, які мають право на пенсію за вислугу років, умови її призначення. Розмір пенсії за вислугу років. Надбавки до пенсії. Особливості пенсійного забезпечення державних службовців, суддів, працівників прокуратури й митних органів. Особливості пенсійного забезпечення наукових і науково-педагогічних працівників, працівників засобів масової інформації. Особливості пенсійного забезпечення окремих категорій працівників цивільної авіації та льотно-випробного складу. Пенсії окремим категоріям працівників інших галузей народного господарства. Особливості пенсійного забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького й рядового складу органів внутрішніх справ.

Тема 7. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Нормативне забезпечення соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Визначення термінів «Дитина-сирота» та «дитина, позбавлена батьківського піклування». особи із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: усиновлення, встановлення опіки та піклування, передача до прийомної сім'ї, передача до дитячого будинку сімейного типу, заклади для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського

підкування. Пріоритети форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Засади державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа.

Заходи соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа. Наставництво. Соціальний супровід

Державні соціальні стандарти і нормативи.

Органи опіки та піклування.

Тема 8. Державна допомога сім'ям з дітьми

Нормативне забезпечення державних допомог сім'ям з дітьми

Материнство, батьківство, дитинство й система соціального забезпечення.

Види державної допомоги сім'ям з дітьми. Органи (заклади), що призначають і здійснюють виплату (видачу) державної допомоги сім'ям з дітьми.

Допомога у зв'язку з вагітністю і пологами. Порядок обчислення заробітку, на підставі якого визначається розмір допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами.

Одноразова допомога в разі народження дитини, її розмір, порядок призначення й виплати. Допомога при усиновленні дитини

Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Особи, які мають право на одержання допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Розмір цієї допомоги.

Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування. Допомога на дітей самотнім матерям.

Допомога на дітей, хворих на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет і типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, на дитину, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, яким не встановлено інвалідність.

Тема 9. Соціальний захист малозабезпечених сімей

Нормативне забезпечення державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.

Прожитковий мінімум.

Державна соціальна допомога у зв'язку з малозабезпеченістю. Види (форми) державної соціальної допомоги. Порядок надання державної соціальної допомоги. Поняття соціальної допомоги особам, що не мають права на пенсію, та інвалідам, підстави для її надання. Відмінність соціальної допомоги від пенсії. Громадяни, які мають право на соціальну допомогу особам, що не мають права на пенсію, та інвалідам. Розміри соціальної допомоги особам, що не мають права на пенсію, та інвалідам. Підстави для диференціації розміру соціальної допомоги. Порядок призначення та виплати соціальної допомоги особам, що не мають права на пенсію, та інвалідам.

Заходи щодо сприяння економічній самотійності малозабезпеченої сім'ї. Допомога на здобуття економічної самотійності малозабезпеченої сім'ї.

Тема 10. Соціальний захист осіб з інвалідністю

Нормативне забезпечення соціального захисту осіб з інвалідністю. Терміни «особа з інвалідністю», «дитина з інвалідністю», «медико-соціальна експертиза».

Види соціальної допомоги особам з інвалідністю

Групи і причини інвалідності. Порядок встановлення інвалідності. Терміни перегляду груп інвалідності.

Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю. Розміри державної соціальної допомоги. Період, на який призначається державна соціальна допомога. Порядок звернення за призначенням державної соціальної допомоги.

Реабілітація осіб з інвалідністю в Україні. Види реабілітації: психолого-педагогічна реабілітація, професійна реабілітація, трудова реабілітація, фізкультурно-спортивна реабілітація, соціальна реабілітація.

Систему реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю. Державні соціальні нормативи у сфері реабілітації осіб з інвалідністю. Державна типова програма реабілітації осіб з інвалідністю.

Форми реабілітаційних заходів. Засоби реабілітації осіб з інвалідністю.

Основні права осіб з інвалідністю при проведенні реабілітації.

Тема 11. Соціальний захист на випадок безробіття

Нормативне забезпечення соціального захисту на випадок безробіття. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття.

Категорії громадян, які мають право на допомогу в разі безробіття. Терміни виплати допомоги, її розміри та порядок обчислення.

Втрата роботи з незалежних від застрахованих осіб обставин.

Принципи страхування на випадок безробіття.

Статус безробітного. Права та обов'язки зареєстрованих безробітних.

Підходяща робота для безробітного.

Види забезпечення та соціальні послуги для безробітних. Матеріальне забезпечення на випадок безробіття. Умови та тривалість виплати допомоги по безробіттю. Розмір допомоги по безробіттю.

Тема 12. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Страховий стаж.

Категорії громадян, які мають право на допомогу у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю. Підстави для виплати такої допомоги. Розміри допомог у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю. Документи, що засвідчують тимчасову непрацездатність.

Умови надання допомоги по тимчасовій непрацездатності. Строк виплати допомоги. Підстави для відмови в наданні допомоги по тимчасовій непрацездатності. Розмір допомоги по тимчасовій непрацездатності.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Введення обов'язкового соціального страхування від нещасних випадків на виробництві й професійних захворювань.

Поняття нещасного випадку на виробництві й професійного захворювання. Категорії громадян, які підлягають обов'язковому соціальному страхуванню від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

Основні види забезпечення. Призначення, виплата й адаптація страхового забезпечення.

Право на страхові виплати в разі смерті потерпілого.

Тема 13. Соціальна адаптація осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк. Соціальний захист бездомних осіб і безпритульних дітей

Система обліку та реєстрації бездомних осіб і безпритульних дітей. Запобігання бездомності і безпритульності. Освітні та просвітницькі заходи.

Запобігання безпритульності дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа. Захист прав та інтересів дітей під час вчинення правочинів щодо житлових приміщень.

Запобігання бездомності осіб, які звільняються з установ виконання покарань. Запобігання бездомності осіб похилого віку та осіб з інвалідністю. Запобігання бездомності осіб із груп ризику.

Система реінтеграції бездомних осіб і безпритульних дітей.

Підготовка до звільнення осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, та соціальний патронаж звільнених осіб. Повноваження суб'єктів соціального патронажу. Фінансування заходів соціального патронажу.

4. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ВРАЗЛИВИМИ ГРУПАМИ НАСЕЛЕННЯ

Тема 1. Соціальна робота з сім'єю

Теоретичні засади соціальної роботи з сім'єю (поняття, класифікація, принципи, підходи).

Соціальна робота з сім'ями з дітьми (проблеми, напрями, форми, методи). Соціальний робота з сім'ями, що взяли на виховання дитину-сироту. Соціальна робота з сім'ями групи ризику (проблеми, напрями, форми, методи). Приклади діяльності соціальних служб у роботі з сім'ями.

Тема 2. Соціальна робота з людьми літнього віку

Старість і старіння як соціальні феномени. Теоретичні засади та принципи роботи з людьми літнього віку. Методи і методики роботи з людьми літнього віку. Організація надання допомоги і приклади діяльності соціальних служб у допомозі людям літнього віку.

Тема 3. Соціальна робота з дітьми, які залишилися без батьківського піклування

Сирітство та бездоглядність як соціальна проблема. Теоретичні засади та принципи роботи з дітьми, що залишилися без батьківського піклування. Методи і методики роботи з дітьми, що залишилися без батьківського піклування. Діяльність зарубіжних соціальних служб щодо допомоги дітям, що залишилися без батьківського піклування. Реалії та перспективи діяльності

вітчизняних соціальних служб щодо допомоги дітям, що залишилися без батьківського піклування.

Тема 4. Соціальна робота з молоддю

Характеристика молоді як соціально-демографічної групи. Проблеми сучасної молоді. Державна молодіжна політика. Діяльність державних організацій щодо соціальної роботи з молоддю. Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді (структура, завдання, функції). Діяльність громадських організацій у сфері соціальної роботи з молоддю. Молодіжні громадські організації. Комунікативна культура молоді. Молодіжні субкультури. Профілактика негативних явищ у молодіжному середовищі. Реабілітація важковиховуваних підлітків: моделі, механізми, технології.

Тема 5. Соціальна робота з бездомними

Бездомність як соціальне явище. Теоретичні засади роботи з бездомними. Практичні методи і методики роботи з бездомними дорослими. Організація надання допомоги і приклади діяльності соціальних служб в цьому напрямку. Проблема «дітей вулиці» в сучасному українському суспільстві. Психологічні особливості «дітей вулиці». Вулична соціальна робота у допомозі бездоглядним і безпритульним дітям.

Соціальна робота з людьми із залежністю від психоактивних речовин

Залежність від психоактивних речовин як багатогранний феномен.

Теоретичні засади роботи з людьми із залежністю від психоактивних речовин. Практичні методи і методики роботи з цією групою клієнтів. Програма «12 кроків». Організація надання допомоги і приклади діяльності соціальних служб в цьому напрямку.

Тема 7. Соціальна робота в пенітенціарній системі та з особами, що проходять ресоціалізацію після повернення з МПВ

Сутність кримінального покарання. Психосоціальні проблеми ув'язнених та осіб, що звільнилися з місць позбавлення волі. Соціальна робота у закладах пенітенціарної системи. Соціальна робота з ресоціалізації колишніх ув'язнених. Особливості соціальної роботи з неповнолітніми, що опинилися в МПВ, та їх ресоціалізації після звільнення

Тема 8. Соціальна робота з інвалідами.

Три ступені обмеження життєдіяльності і групи інвалідності. Сутність і види дезадаптованості інвалідів. Сучасні теоретичні підходи до реабілітації інвалідів (медичний, соціальний, трудова і професійна реабілітація). Професійна і трудова реабілітація інвалідів як напрямки практичної соціальної роботи. Діяльність громадських організацій інвалідів. Соціальна реабілітація дітей-інвалідів.

5. ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ АДВОКАЦІЇ

Тема 1. Адвокаційна діяльність соціального працівника

Атуальність адвокаційної діяльності соціального працівника в Україні. Спрямування зусиль на потреби споживачів та розв'язанні соціальних проблем, з якими стикається цільова група. Стратегії адвокати. Адвокаційна діяльність: рівні, ознаки, принципи, виконавці. Фактори, які впливають на стратегію адвокаційної діяльності. Планування альтернативних стратегій розв'язання соціальних проблем цільових груп.

Пілотні програми адвокаційної діяльності. Побудова міжособистісних відносин у процесі адвокаційної діяльності.

Правові аспекти адвокації в галузі соціальної роботи в Україні. Правове соціальне адвокатування

Тема 2. Методи соціальної адвокації.

Аналіз цілей. Вибір альтернатив. Основи аналізу політики. Класифікація методів адвокації. Методи і прийоми обробки експертної інформації.

Тема 3. Організація адвокаційної кампанії.

Види, принципи, етапи організації та проведення адвокаційних кампаній для цільових груп: визначення проблеми, з якою стикається цільова група, аналіз наслідків, визначення причин, адвокаційної мети та завдань.

Створення та управління адвокаційною командою. Визначення потенційних партнерів.

Етапи адвокаційної кампанії. Планування та інформаційне забезпечення адвокаційної кампанії

Тема 4. Соціальна адвокація як інструмент захисту прав та свобод громадян

Формальне соціальне адвокатування. Визначення стейкхолдерів адвокаційної діяльності. Складання карти та матриці стейкхолдерів.

Аналіз необхідних ресурсів та підготовка робочого плану.

Моніторинг розвитку справ та успіху адвокації у сфері соціальної роботи.

IV. Список рекомендованої літератури

1. Теорія соціальної роботи

Основна:

1. Вступ до соціальної роботи: навч. посібн. / За ред. Т.В.Семигіної, І.І. Миговича. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.
2. Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні: навч. посібн. Луганськ: Альма-матер, 2005. 408 с.
3. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики. Суми: Сумський державний університет, 2019. 256 с
4. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота: теорія і практика: Підручник. Київ: Каравела, 2015. 350 с.
5. Попович Г. Соціальна робота в Україні і за рубежом / Г. Попович. Ужгород, 2000. 343 с.
6. Семигіна Т. В. Розвиток у сучасній соціальній роботі підходів, орієнтованих на сильні сторони клієнтів // *Paradigms of the Modern Educational Process: Opportunities and Challenges for Society* (1st ed.). Dallas: Primedia eLaunch LLS, 2019. Р. 96-105.
7. Семигіна Т. Завдання соціальної роботи у контексті Цілей сталого розвитку. *Цілі сталого розвитку: глобальні та національні виміри*. М-ли міжнар.наук.-практ. конф (5-6 квітня 2017 р.) [За заг. ред. Семигіної Т.В.]. Київ: АПСВТ, 2017. С. 138-141.
8. Соціальна робота в Україні: навч. посібн. для студентів вузів / За заг. ред. І.Д.Зверевої, І.М. Лактіонової. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
9. Соціальна робота в Україні: навч. посібн. для студентів вузів / За заг. ред. І.Д.Зверевої, І.М. Лактіонової. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
10. Фурман А. В. Історія соціальної роботи: навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 174 с.

Додаткова:

1. Лаврецький Р.В., Лоза А.С. Етичні дилеми в соціальній роботі. *Young Scientist*. 2017. № 12 (52). С.81-86.
2. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціологія соціальної роботи. *Психологія і суспільство*. 2014. № 1. С. 107-149.
3. Семигіна Т. В. Розвиток власних теорій соціальної роботи: глобальні тенденції. *Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технології* : м-ли IV Міжнар. наук.-практ. конф. (15–16 березня 2018 року, Київ) / За ред. Ю.М. Швалба. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2018. С. 90-94.
4. Семигіна Т. В. Теорії соціальної роботи. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / Заг. ред. І. Д. Зверева. Київ, Сімферополь: Універсум, 2012. С . 110-114.
5. Семигіна Т. В., Лиховид Д. О. Колективне насаження і самоорганізація територіальної громади. *Наукові записки НаУКМА*. 2015. Т.175. С. 257-265.
6. Семигіна Т. Міжнародна соціальна робота: глобальні пріоритети соціального розвитку і нове визначення соціальної роботи. *Вісник АПСВ*. 2015. № 1-2. С. 6-11.
7. Семигіна Т. Нові глобальні етичні принципи соціальної роботи. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. № 1. С.70-85.
8. Семигіна Т.В., Грига І.М. та ін. Введення у соціальну роботу. Навч. посібник. Київ: Фенікс, 2001.
9. Скрипка І. В., Семигіна Т. В. Практика колективного представництва інтересів в Україні (на прикладі людей, які живуть з ВІЛ/СНІДом). *Наукові записки НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота*. 2014. Т. 162. С. 62–67.
10. Собочан А., Бертотті Т., Стром-Готфрід К. Етичні міркування у дослідженнях із соціальної роботи / Пер. з англ. Т. Семигіної. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. № 1. С. 86-101.

11. Столярик О.Ю., Семигіна Т. В. Допомога сім'ями, які виховують дітей з аутизмом: що можуть соціальні працівники? Pedagogical concept and its features, social work and linguology. Dallas: Primedia eLaunch LLS, 2020. DOI: <https://doi.org/10.36074/pcaifswal.ed1.02>
12. Тюптя Л. Т., Іванова І. Б. Соціальна робота: теорія і практика. Київ: ВМУРОЛ, 2004. 356 с.
13. Ярошенко А., Семигіна Т. Феміністична соціальна робота як професійне інвестування в жіночу солідарність. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. № 1. С. 13-29.

Інформаційні ресурси:

1. Педагогічні, психологічні науки і соціальна робота. URL: <http://bit.ly/26xPYbD>
 2. Про затвердження Етичного кодексу спеціалістів із соціальної роботи України: Наказ Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту від 9.9.2005 р. № 1965. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05>
 3. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>
 4. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України № 2558-III від 21.06.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>
- Семигіна Т. В. Соціальні послуги у територіальних громадах України: інновації правового регулювання // *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. № 4. С. 65-75. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_4_2019-65-75.pdf.

2. Технології соціальної роботи

Основна:

1. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с.
2. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
3. Семигіна Т. Міжнародна соціальна робота: пріоритети та стандарти. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 175 с.
4. Сучасні теорії соціальної роботи : антологія / упор. Т. Семигіна. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с.
5. Технології соціально-педагогічної роботи: Навчальний посібник / За заг. ред. А. Й. Капської. — К., 2000
6. Тюптя А. Т., Іванова І. Б. Соціальна робота: теорія і практика : навч. посіб. Київ : ВМУРОЛ «Україна», 2004. 408 с.
7. Тюптя О. В. Консультативна взаємодія в соціальній роботі : навч. посіб. для студ. психол. і соціол. спец. ун-тів / О. В. Тюптя. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2016. 318 с.
8. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 464 с.

Додаткова:

1. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. / О.М. Денисюк та ін. ; ред. кол.: О.В. Епель, Т.Л. Лях, І.В. Силантьєва. Ужгород : РІК-У, 2023. 420 с.
2. Все про соціальну роботу : навчально-енциклопедичний словник-довідник / за наук. ред. д.соц.н., проф. В. М. Пічі. Вид 2-ге, вип, перероб та доп. Львів : «Новий світ 2000», 2013. 616 с.
3. Мацкевіч Ю. Р. Теорія соціальної роботи : метод. рек. до практ. занять для здобувачів ступеня вищ. освіти бакалавра спец. «Соціальна робота» освіт.-проф. програми «Соціальна педагогіка». Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 80 с.
4. Організація соціальної роботи з різними групами клієнтів : метод. посіб. Черкаси : Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2013. 346 с.

5. Пірогов Є. В. Особливості соціальної роботи з девіантними підлітками в Службі у справах дітей : навч.-метод. посіб. / під ред. В. П. Шпак. Черкаси, 2012. 107 с.
6. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. для студ. вузів / за заг. ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. Вид. 2-ге, перероб. і допов. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.

Інформаційні ресурси

1. Вступ до соціальної роботи : навчальний посібник / за заг. ред. Т. І. Бутченка, А. О. Ярошенко. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2014. 120 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2014/04/0032178.doc>.
2. Лукашевич М. П. Теорія і методи соціальної роботи : навч. посіб. 2-е вид., доп. і випр. Київ : МАУП, 2003. 168 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Mofa/0031611.pdf>.
3. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nplu.org/>
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

3. Основи соціально-правового захисту

Основна:

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: навчальний посібник – К.: Олан, 2020. – 312 с.
2. Бурак В.Я., Синчук С.М. Право соціального забезпечення України. – Львів, 2018. – 208 с.
3. Інноваційний потенціал соціальної роботи в сучасному світі: на межі науки та практики: матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2021 – 200 с.
4. Ковчина І. М. *Основи соціально-правового захисту особистості: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності “соціальний педагог”* / за заг. ред. докт. філос. наук, проф. А. О. Ярошенко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. – 297 с.
5. Краснов Є.В. *Захист прав у сфері соціального забезпечення: навчально-методичний посібник* / Є.В. Краснов. - Одеса : Фенікс, 2020. - 118 с.
6. Лісовець О.В. *Формування соціально-правової компетентності майбутніх соціальних працівників: монографія / Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова – Київ; Ніжни. Видавець ПП Лисенко М.М., 2018 – 344 с.*
7. Мокрицька Н.П. *Право соціального забезпечення: навчальний посібник* – Львів: ЛьвДУВС, 2020 – 536 с.
8. Особливості надання медичних та соціальних послуг для вразливих категорій населення з використанням гендерно-чутливого підходу: навчальний посібник / Ярошенко А.О., Варбан М.Ю., Шульга Л.О. та ін.; за заг. ред. Ярошенко А.О. – К.: МБФ «Альянс громадського здоров'я», 2017 – 112 с.
9. *Практикум з основ соціально-правового захисту особистості: навчальний посібник* / за ред. О.В. Лісовця, Г.Г. Бондаренко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020 – 47 с.
10. Сташків Б.І. *Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник* / Б. І. Сташків. – Чернігів : ПАТ "ПВК" "Десна", 2019.- 692 с.

Додаткова:

1. Болотіна Н.Б. *Право соціального захисту України: навчальний посібник* – К.: Знання, 2015. – 615 с.
2. Гриник І.М. *Підготовка майбутніх соціальних педагогів до правового захисту дітей у Німеччині* / І. Гриник. Дрогобич: Видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2015. – 168 с.

3. Збірник міжнародних документів та нормативно-правових актів України з питань соціально-правового захисту дітей / Міністерство юстиції України; Редколегія: С.Р. Станік (головна) та ін., 2-ге вид., допов. – Київ: Логос, 2001. – 595 с.
4. Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей. Київ: Представництво Дитячого Фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, 2003. – 415 с.
5. Кирилова Г. Виховання і перевиховання педагогічно занедбаних дітей (публікація Галини Бондаренко) // Актуальні проблеми соціальної роботи: теорія і практика: колективна монографія / І.В. Албул, О.Д. Балдинюк, О.М. Бойко [та ін.]; за ред. Н.М. Коляди; МОН України, Уманський державний пед. університет ім. Павла Тичини, Умань: Візаві, 2020. – с.218-233.
6. Ковчина І.М. Підготовка соціальних педагогів до соціально-правової роботи: монографія. Київ: Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. – 373 с.
7. Лісовець О.В., Бейгер Г., Борисюк С.О. Супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах закладу позашкільної освіти: метод. рекомендації. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. – 72 с.
8. Нечай А. Вдосконалення правового забезпечення соціальної допомоги в Україні // Право України. – 2000. – № 12. – с. 86-90.
9. Право соціального забезпечення України: навч. посіб. Б.С. Сличинський, І.В. Зуб, П.І. Мінюков та ін. – К.: Юридична книга, 2003. – 453 с.
10. Прилипко С.М. Шляхи вдосконалення соціального законодавства // Проблеми законності. – 2000. – Вип. 42. – С. 101-106.
11. Савельєва Н.М. Основи соціально-правового захисту особистості: Навчальний посібник для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка». – Полтава: ПДПУ, 2008. – 268 с.
12. Сивак С.М. Страховий стаж як пенсійний юридичний факт // Вісник Львівського державного університету ім. І. Франка. Серія юридична. – 2001. – Вип. 36. – С. 404-407.
13. Сімейні відносини в Україні: практичний посібник (2-е вид., змін та доп.) / О.М. Роїна. Київ: КНТ, 2007. – 384 с.
14. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / за заг. Ред. А.Й. Капської, І.М. Пінчук, С.В. Толстоухової. Київ, 2000 – 260 с.
15. Ярошенко О.М. Конституція України та її роль у захисті соціальних прав громадян України / Матер. наук. конф. «Конституція України – основа модернізації держави та суспільства» (21-22 червня 2001 р., м. Харків). – Х., 2001. – С. 211-212.

Інформаційні ресурси

1. Посилання на курс в системі електронного забезпечення навчання Moodle.
<https://epkmoodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=514>
2. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nplu.org/>
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nau.ua>
5. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу:
6. <http://portal.rada.gov.ua/>
7. Національна юридична бібліотека – Режим доступу :
<http://www.nbuv.gov.ua/nyub/index.html>.
8. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. – Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua>
9. Офіційний сайт Пенсійного фонду України – <https://www.pfu.gov.ua>
10. Офіційний сайт Фонду соціального страхування – Режим доступу: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index>
11. Соціальні послуги на сайті Запорізької міської Ради – Режим доступу: <https://zp.gov.ua/uk/page/socialni-poslugi>

4. Соціальна робота з вразливими групами населення

Основна:

1. Капська А.Й. Соціальна робота. Навчальний посібник. – К.: Вид. дім «Слово», 2011. – 400 с.
2. Лукашевич М. П. Соціальна робота (теорія та практика) : підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ : Каравела, 2011. 367 с.
3. Лукашевич М. П., Мигович І. І. Теорія і методи соціальної роботи. Навч. посіб. – 2-ге вид., доп. і випр – К.: МАУП, 2003. – 168 с
4. Соціальна робота у сфері зайнятості населення: навч. посіб. / за ред. В. В. Харабет, А. І. Андрющенко, В. М. Ніколаєвського. Маріуполь : Новий світ, 2012. 568 с.
5. Соціальна робота: Навч. посібник, Ч.3: Робота з конкретними групами клієнтів / За ред. Т.Семигіної та І.Григи. – К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2004.– 166 с.
6. Соціальна робота: підручник / В. А. Поліщук, О. П. Бартош-Пічкара, Н. М. Горішна. Тернопіль : Збруч, 2010. 329 с.
7. Технології соціально-педагогічної роботи: Навчальний посібник / За заг. ред. А. Й. Капської. — К., 2000

Додаткова:

1. Горбатюк С. Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді як суб'єкт соціальної роботи в Україні // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. - К., 2006. - № 1.– С. 326-332.
2. Гуменюк О. Соціальні чинники, які впливають на вживання тютюну та наркотиків молоддю // Магістеріум. - Вип. 15. Соціальна робота і охорона здоров'я. - К.: КМ Академія, 2004. – С. 42-48.
3. Дворяк С. Соціально-психологічна реабілітація людей із залежністю від наркотичних речовин / С. Дворяк. – К.: Граффіті Груп, 2003. – 56 с.
4. Кабаченко Н. Система підтримки та допомоги бездомним // Соціальна політика і соціальна робота. – 2003. - №1. – С.61-73.
5. Коленіченко Т.І. Форми роботи з людьми похилого віку в закладах соціального обслуговування. – Науковий огляд, 2014. - Том 6, № 5 (2014) - Режим доступу: <http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/229/365>
6. Комарова Н.М. Вулична соціальна робота // Соціальний працівник, 2006. - листопад (№21). – С. 22-29
7. Пасічніченко С.В. Громадські організації інвалідів як структурний елемент громадянського суспільства // Держава і право. - К., 2009. - № 44.– С. 284-289.
8. Пейн М. Сучасна теорія соціальної роботи: Пер. з англ. - К.: Вид. дім «Слово», 2000. - 456 с
9. Полякова О. Державна підтримка інвалідів з дитинства та дітей-інвалідів // Соціальний захист. - К., 2006. - № 1. – С. 9-10
10. Проблеми соціальної адаптації осіб, які відбули кримінальні покарання / За заг. ред. Беци О. В. — К.: Атака, 2006. — 136 с.
11. Савельчук І.Б. Інноваційні методи соціальної роботи з людьми похилого віку: специфіка та особливості впровадження // Young Scientist, 2015. - № 2 (17). – С. 95-98. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/2/194.pdf>
12. Соломатіна К. Ю. Роль психологічної та соціально-виховної роботи в адаптації осіб, звільнених із місць позбавлення волі. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/21_NIEK_2007/Psihologia/24203.doc.htm
13. Соціальна робота з дітьми, які залишилися без батьківського піклування // Капська А.Й. Соціальна робота. Навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – С. 96-187.
14. Сташків Б.І. Право соціального обслуговування: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 567 с.
15. Терюханова І. Зайнятість інвалідів: реалії та перспективи // Україна: аспекти праці. - К., 2007. - № 1. – С. 3-8.

16. Янчук О. Ресоціалізація неповнолітніх, які відбувають покарання // Соціальна політика і соціальна робота. — 2002. — № 1. — С. 75-83.

Інформаційні ресурси

1. Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді. — Режим доступу: http://www.dcssm.gov.ua/ua_index.phtml
2. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)» [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.nau.ua>
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://nplu.org/>
5. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. — Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua>
6. Офіційний сайт Пенсійного фонду України — <https://www.pfu.gov.ua>
7. Офіційний сайт Фонду соціального страхування — Режим доступу: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index>
8. Соціальні послуги на сайті Запорізької міської Ради — Режим доступу: <https://zp.gov.ua/uk/page/socialni-poslugi>
9. Соціальні проблеми молоді в Україні. — Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/april08/27.htm>

5. Технології соціальної адвокації

Основна:

1. Аналіз політики для адвокаційної кампанії : методичні рекомендації / Авт. кол.: В. Терничка, Р. Кобець, С. Панцир, В. Назарук та ін. 2014. 56 с.
2. Бринош І.В., Бойко А.М. Адвокасі в дії: кампанії, які змінюють місцеву політику. Одеська обласна організація Всеукраїнської громадської організації «Комітет виборців України». Одеса, 2014. 160 с.
3. Практичний посібник з питань організації роботи органів самоврядування об'єднаних територіальних громад. Київ : Асоціація міст України, 2015. 49 с. URL: <https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/m2print.pdf>
4. Прокопенко О.В. Адвокаційна діяльність та некомерційне лобіювання в Україні: посібник. Київ: 2017. 82 с.
5. Юрчишин Я. Адвокаційна діяльність та її особливості у роботі з парламентом Лабораторія законодавчих ініціатив. USAID. Фонд Східна Європа. 2017. 44 с. URL: <http://radaprogram.org/sites/default/files/publications/advocasi.pdf>

Додаткова:

1. Адвокасі: Практичний посібник / Упоряд.: Ганна Кіященко. К., 2009. 103 с.
2. На захисті суспільних інтересів: Посібник для правників та правозахисників / Авт.кол.: Роман Романов, Василина Яворська. К.: Атіка, 2009. 416 с. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/zah_soc_int1-18.pdf
3. Парсонс В. Публічна політика: Вступ до теорії й практики аналізу політики: пер. з англ. О. Дем'янчук. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 549 с.
4. Посібник з адвокації для жіночого руху в Україні : посібник / [В.Кучереносов, Л. Чернявська, Т. Гончарук та ін.]. К. : Український жіночий фонд, 2017. 101 с.
5. Посібник з проведення кампаній / Пер. з англ.: Дмитро Копилов; за ред.: Ольга Веснянка. Міжнародний Фонд «Відродження». 268 с. URL: <https://www.irf.ua/files/ukr/programs/rol/AI-posibnyk.pdf>
6. Станкевич-Волосянчук О. Адвокація як метод впливу (практичний посібник). Ужгород, 2013. 80 с.
7. Шарп Дж. Від диктатури до демократії: концептуальні засади здобуття свободи / ін-т ім. А. Ейнштейна. URL: https://www.aeinstein.org/wpcontent/uploads/2013/10/FDTD_Ukrainian.pdf

Інформаційні ресурси

10. Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді. – Режим доступу: http://www.dcsm.gov.ua/ua_index.phtml
11. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nau.ua>
12. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
13. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nplu.org/>
14. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. – Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua>
15. Офіційний сайт Пенсійного фонду України – <https://www.pfu.gov.ua>
16. Офіційний сайт Фонду соціального страхування – Режим доступу: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index>
17. Соціальні послуги на сайті Запорізької міської Ради – Режим доступу: <https://zr.gov.ua/uk/page/socialni-poslugi>
18. Соціальні проблеми молоді в Україні. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/april08/27.htm>